

Tots els contes - E.M. Forster

Sé que un llibre m'ha agradat amb deliri quan m'afligeix la certesa que en l'espai de què dispo no en faré prou per comunicar la commoció que m'ha causat. En el cas d'E.M. Forster (Londres, 1879 - Coventry, 1970), la combinació entre la dispersió dels interessos temàtics i la profunditat del tractament amb què resol els seus contes fa particularment insensat tot intent d'explicació, de resum, de paràfrasi. Però el cas és que no em puc limitar als elogis.

El primer recull de contes que Forster va publicar, *L'omnibus celestial*, està dedicat als déus antics, tema íntimament connectat amb el de l'art i el del preu de la civilització. És com si el confort i la velocitat ens haguessin allunyat de nosaltres mateixos, del nostre passat natural, quan compartíem els boscos i les aigües amb déus de la terra alegres i voraçs com Pan. En aquests contes, una de les virtuts de l'art -de l'art clàssic, s'entén: Forster escriu sempre abans de les avantguardes- és fer-nos tornar enrere, cap a l'inconscient col·lectiu proper a l'animalitat que engendra nimfes i sàtirs. Els camperols, els nens, els éssers poc embrutits per la cultura pràctica encara poden tenir accés a aquests coneixements que la civilització ha enterrat. I, al seu costat, els monstres de l'erudició greco-llatina, com el protagonista d'*El diccionari de Lemprière*, de Lawrence Norfolk, que fan la volta al cercle i, pel pont de la saviesa, arriben de nou a l'origen, a la poesia i la veritat. Una idea que plana sobre la literatura de Forster és que la cultura no és tant fruit de l'acumulació com de la revelació.

En el segon recull, titulat *El moment etern* i publicat, com el primer, a començaments de segle, Forster es gira cap a la mitologia cristiana sense oblidar les sirenes. Si el primer recull és centra en l'Art i els déus, al segon els protagonistes són la vida i Déu. Els contes on hi apareix el cel o l'infern són artefactes epistemològics que ens revelen un tipus de coneixements i de sensacions només comunicables per la literatura o, més ben dit, accessibles tan sols a través d'un estat de gràcia intuïtiva que atorga la bona literatura. Les imatges de Napoleó o Beethoven rodejats per un cor de celestials i eficients secretaris, o de l'ànima del catòlic senyor Andrews ascendint al cel dolçament agafada de la mà d'una ànima musulmana mereixen un lloc preferent en els nostres records.

El valor d'alguns contes els fa dignes d'una referència suplementària. És el cas de *L'altre costat de la tanca*, que ens permet aplicar l'adjectiu «kafkià» -que significa, entre altres coses, visionari- a un text publicat l'any 1904. A la ficció científica *La màquina para*, del 1909, Forster no solament profetitza una sèrie d'avenços científics com la televisió o la realitat virtual, sinó sensacions com la dependència de les màquines, l'obsessió ignorant per la novetat, l'anihilació del silenci, la uniformitat humana i geogràfica, la desaparició dels sentiments i dels esdeveniments, i el que anomena «els terrors de l'experiència directa». Aquest conte resta valor a George Orwell: «La Màquina evoluciona -però no d'acord amb nosaltres. La Màquina va endavant -però no cap al nostre objectiu.». Una de les característiques d'aquests contes és la riquesa d'interpretacions possibles: *El moment etern* es pot llegir com una

fructífera reflexió sobre la degradació que provoca el turisme de masses, sobre l'autocensura dels sentiments, sobre la relació entre autor i obra o entre obra i realitat.

Els tres contes publicats pòstumament inclosos en aquesta edició giren, com la novel·la pòstuma *Maurice*, a l'entorn de l'homosexualitat. A l'igual que tants altres contes de Forster, són també una reflexió sobre les relacions entre membres de diferents classes socials. El seu interès supera les preferències sexuals dels lectors, tot i que, potser per exigències ocultes de l'autor, tots tres coincideixen en el final dramàtic.

Tant els qui coneixen Forster com a inductor d'algunes pel·lícules de James Ivory com els entusiastes de *Howard's End* o *A Passage to India*, o els lectors militants de *Maurice*, tots faran bé d'acostar-se amb passió i reverència a aquests petits estudis sobre la naturalesa humana, on la crítica social es barreja amb el conte místic i amb una poderosa fascinació per la bellesa.